

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Államtikárok.

A hivatalos lap azon feltűnő híradást jelenti, hogy Szilassy Aladár nyugalmaztatta magát s helyette Benedek Sándor a közigazgatási bíróság másod elnökévé neveztetett ki s viszont, hogy az ő utódjául a kultuszminisztérium államtikári székébe Illosvai Lajos műegyetemi tanárt ültette be őfelsége és a kormány bizalma.

A hivatalos lap híradása még itt sem ér véget és közli, hogy ugyancsak a közoktatásügyi minisztérium adminisztratív államtikárja, a rokonszenves Klébergsberg Kunó gróf lett, kit mi itt Debreczenben a magyarságot mentő Julián-egyesület akciója révén már régen ismerünk és tisztelünk s hogy a derék Madách Emánuel miniszteri osztálytanácsos is megkapta az államtikári címet.

Ha igazi alkotmányos állam volnánk, legfeljebb csak a hirrovatban kellene foglalkozni ezekkel az országos kormányzat körében végbement személyi változásokkal.

Miután azonban félig-meddig még mindig középkori stílusban vagyunk berendezkedve, az efféle jelenségekkel nekünk is törődni muszáj.

Különösen, midőn az államtikárokról van szó és főképen a kultuszminiszter első államtikárságáról.

Ez az állás ugyanis a középkori állam kezességi rendszere szerint, mint bizonyos esetben a korona-órség, nekünk, protestánsoknak volna fentartva.

Volna, mert hiszen volt már rá eset, hogy erre a helyre nemprotestáns vallású államtikár neveztetett ki, a mostani közoktatási miniszter ő nagyméltósága maga.

Ez a kinevezés akkortáiban erős megütközést keltett, nem a személy, hanem az elv, a kezességi elv megsértése miatt.

Mi akkor is azzal vigasztalódtunk, hogy egy fecske még nem csinál nyarat s miután az igazi modern jogállam s abban a középkori privilégiás rendszer megszüntetése mellett foglaltunk állást: a Jankovits Béla államtikárságát is tisztán ebből a szempontból, és a közérdek szempontjából bíraltuk el. Első sorban most sem azt kérjük számon, azért, hogy egyházunk vezetői tudtak-e előre ezekről a fontos változásokról és a protestáns államtikárság megüresedése, a hozánk közelálló Benedek Sándor távozása s az Illosvai Lajos kinevezése alkalmával érvényesítették-e törvényes és köteles tájékoztatásukat és az ország érde-

kével nem ellenkező, a hagyományos megállapodásoknak és rendszernek megfelelő befolyásukat, hanem főleg csak azt tudakozzuk, hogy ezek a változtatások megfelelnek-e általában az állam, a közérdek követelményeinek s hogy személyi tekintetben is megfelelő tehetség állítottott-e az eltávozott jelesek helyére?

Őszintén megvalljuk, hogy ami általában magát a tény, a kultuszminiszteri s más államtikárok gyors cserebelésének helyességét illeti, néminemű aggodalmunk vagyunk.

Az a kormányzati rendszer, amelyben a vezető emberek folyton váltakoznak, a bizonytalanság érzetét kelti fel az ország polgáraiban és bizonytalanná teszi magokat az intézményeket is, amelyeknek sorsa e változtatások folytán örökös ingadozásoknak van kitéve.

Ezek az ingadozások legveszedelmesebbek az egyházi- és iskolai ügyek terén.

A vezetők mind egyház-iskolai, mind állami részről megismerik és megszokják egymást. Hivatalos érintkezések ezáltal bensőbbé és közvetlenebbé válik s az eredmény a köznek nagyobb nyeresége.

A változás miatt mindez az előny elesik s ellenértékül csak az esetleges személyi kárpótlás marad.

Ugyde dr. Benedek Sándort mi, dacára annak, hogy nem volt tulajdonképeni tanügyi szakferfiú, igazán megszerettük. A magyar kultúra nagy konturjai iránt ezek az önerejükön magukat felküzdött eredeti tehetségek gyakran még több érzéssel bírtak, mint valami beszáradt pedagógiai agyvelő és paten-tirozott rubrikátor.

Az új államtikár Illosvai Lajos nem ezeknek a fajtájából való. Nem is kérdezzük, hogy milyen vallású, csak azt tudjuk róla, hogy első rangú tudós, nyílt eszű, meleg szívű, elfogulatlan gondolkozású ember és energikus egyéniség. Régi magyar családból származik, állására termett, hívatott erő.

Nekünk ennyi teljesen elég.

Benedeknek, a távozó államtikárnak azért, aki magasabb állást nyert, szerencsét kívánunk; Illosvayt, az új államtikárt pedig bizalommal köszöntjük. A magyar nemzeti kultúra érdekében nagy vállalkozások készülnek. Eljött az idő, melyben valahára a magyar Alföld is megkapja legmagasabb kulturai szervezetét, eljött a debreceni s a többi alföldi egyetemek és tudományos intézetek megteremtésének az ideje.

Mindnyájan egyek vagyunk a köztudatban,

hogy a meglévő két egyetem fejlesztése mellett Debrecenben, Szegeden, Kassán, Temesváron, Aradon is ki kell ezeket a hatalmas szellemi várakat építeni, melyek a második évezredben a magyarság fölényét biztosítják. A régi jelszó a nemzetiségek kulturális zálása volt s ez a vállalkozás csak ellenszenvet keltett és nem sikerült. Az új terv a magyarságot magát látni el a kultura fegyvereivel s magyar kulturpolitika tengelyévé a tulajdonképeni magyarság emelését tenni.

E célra nemcsak új egyetemek, hanem új szellem és új emberek is kellenek. Új egyetemek már lesznek. Legalább kettő s ezeknek már részben a jövő tanévvel meg kellene nyilni és azok, akiket illet, legyenek is rajta, hogy meg is nyiljanak. Az új szellem is jelentkezik. A miniszternek a középiskolai oktatás reformjára vonatkozó nagyszabású tervében és kezdeményezésében és az államtitkári kinevezésében.

Bármit mondanak a második auzisztos és a vegyes tövű igék nagytudású rettegett tekintélyei s köztük egy pár igazán a régi hellén-korból kimetszett s tiszteletre méltó antik alak, — nekünk pogány és átkozottul szegény magyaroknak nem a vagyonban és kincsekben gazdag görög-római világ esztetikai készleteire, hanem mint a szegény japánoknak a modern kor technikai tudására van főképen szükségünk. Mi úgy vagyunk, mint az első amerikai települők. Nekünk házat, hazát, vagyont kell még előbb szerezni, rengeteget irtani, vadakkal és természeti nehézségekkel megküzdeni.

A szép összhangzó, az élet élvezetére tanító antik világrészletet se sajnáljuk. Az egyházak a vallás, a keresztyénség tartoznának helyettesíteni s azért minket kárpótolni. És ezt teszik is, kivált az olyan országokban, ahol az egyházak nem államok, ahol a templomok nem ellenséges várak, amelyek egymást fenyegetik s ahol a különböző vallású honpolgárok minden faj és felekezeti különbség nélkül egyesülnek a haza oltára körül, az örök tökéletesség, a haza és egymás iránti szeretetben. Haj, hogy ez a világ, még nem a mi világunk és hogy az ígért ország még hozzánk el nem jött! De eljön, ha hivatott proféták és vezetők állanak az ország élére. Legyenek ilyenek azok, akik most munkába állottak. A sötétben ülő nép lát új világosságot. Sötétben ülő egymásra fenekedő magyarság, lássunk ilyet valahára mi is.

dr. Ferenczy Gyula.

Sötét pont a püspöki jelentésben.

II.

Irta: **Andrássy Kálmán.**

(Folytatás.)

Nem is szólva a politikai indulatok elszabadult eszeveszettségéről, midőn az ország legelőkelőbb egyénei, még a közönséges parasztjóizlés elemi kötelességéről is elfelejtkeznek, szóban és cselekedetben s olyan beszédmodort, társaságos magaviseletet engednek meg maguk közt, milyent finom úri neveléssel, még koesisuktól sem szabadna eltérni, — nem is szólva erről az elvadulásról, úgyszólván a közérzésben, közvágyakozásban, köztörekvésben, olyan eszközök és célok kavarnak, nyilvánulnak, a falusi

korcsmák tónusától elkezdve, az irodalom és művészet magaslatáig, amelyek sodrába bekerülve az ifjúság érzése, gondolkodása, vágya, törekvése, szinte lehetetlen, hogy ragályozás nélkül járhasson-kelhessen benne. Hiszen csak egy dolgot vegyünk komolyan figyelembe: az iskolák tanítói- és tanári testületeiben, a lelkeszi karban, nem nyilvánul-e meg „írásban és képben“, elég gyakran olyan modor, olyan irány, amely távolról sem alkalmas a tudomány és tudományos törekvés iránti tisztelet ápolására, erősítésére. Hívságos személyi harcok nem ápolják-e a lekicsinylés érzését a tanulóknál? Egy iskolában működő tanítótestület elkülönzése, személyes torzsalkodása, nyilt piacra vitt feleselése, nem készíti-e mintegy a tanulókat is, hogy kórusba álljon ő is s ne az építő összhangot, de a falbontó hangzavart erősítse!

S az újságok? a lapok? Ez a nagy ponyvás és — szemétraktár! Micsoda tartalom! Micsoda keret! Micsoda modor! Nem csoda, ha csupa „*májusi miatyánk*“-ok, csupa mérgező gombák kelnek ki e tövises legelőn, — bizony, csak kis kivételt véve ki tisztelettel...

Hova legyen hát irányítva az ifjúság szíve, lelke, hogy egészséges fejlődésre alkalmas hatóerőket találjon, iskolában, iskolán kívül?! Akár a tiszta tudomány megbecsülésében, akár a vallásos érzés szentességében, akár az erkölcsi erők munkás akarattá fejlődésében. Hol talál mentő hajót, a legbecesebb életet megsemmisítéssel fenyegető szennyes özönben? Mert az élet van itt veszedelemben és pedig a magyar élet legjava, ahova számítottuk mindig magunkat, a református magyarságot. És, ha nem szent hazugság a mi beszédünk, írásunk, hogy mi a Bibliára alapozzuk életünket, mert ott van az igaz élet, mert ott van Istennek ereje, minden hívőnek idvességére s csak aki erre az alapra épít, annak háza marad meg, annak nem árthat a vihar, — hát akkor ennek a mi beszédünknek, tanításunknak igazságát hadd mutassa meg a mi életünk, a bölesőtől a sárga. Ha pedig a Biblia fundamentoma hitvány homok, akkor ne áltassuk se magunkat, se másokat, hanem keressünk más fundamentumot, amelyen megmaradhassunk, mind magunk, mind utódaink. Mert ha az iskolai tanulás végső egyenértéke csupán egy körülkalkulált hivatal, melynek bár a legkörmönfontabb szolgálati pragmatikával kipécézett unott teendőit, azért az állati savanyú kosztért kell naponként ismételnünk s lesni a „számárlétra“ legközelebbi fokát, bosszantásul akár az alsóknak, akár a felsőknek: — az ilyen egyenérték bizony nem érdemli azt a rengeteg pénzt, melybe ma a taníttatás kerül. Csak azt a pénzt se. Pedig a pénz az élet váltságul éppen semmi. Nekünk élet kell s ez élet végett az iskola. S ha egy rossz borjúnak, vagy csikónak a fejlődéseért is kikeresik az alkalmas legelőt, bizony, mi emberek, mégis csak különbek vagyunk tán s életünk fejlődése, teljessége, megérdemli az arravaló legjobb eszközöket. És, ha nevelési eszközeink arravalóságát az eredmény igazolja, — pedig hát mi is igazolhatná bármiféle eszköz arravalóságát, ha nem az eredmény? — akkor csakugyan a háztetőkről kell kiabálni nekünk is az újjászületés szükségét, míg a társadalom lelkiismerete elemi erővel nem kényszeríti a hivatalosokat, hogy hagyják el a régi gypút s törjenek új ugarat, keresvén az *élet útját*.

Az élet útja...

Minő eltévelyítő sötétség fekszi meg az élet útját, a püspöki jelentés azon részletében, melyet elől idéztem. Kell-e kiáltóbb bizonyíték arra, hogy a halál útjain járunk, mint — az a szinte életért esengő, meg-rázó figyelmeztetés: „a lelkeszi vizsgák eredménye teljes sivárságában állítja elő a belső hivatás nihilizmusát“. Ami azt teszi, hogy 12 évi szántás-vetés eredménye, egy szépen díszlő — konkolyvirágzás, tövissel, pipaccsal vegyest!...

A mi iskoláinkat az a református egyház hozta létre, tartotta fenn, mely istenországa barázdáit igen sokszor saját vére hullásával termékenyíté gazdag aratásra. Ez az aratás volt aztán az iskolák tápláléka is. Így növelték, erősítették, táplálták egymást. Az egyház lámpáját pedig mindenkor a lelkeszek táplálták világító olajjal, amelyet az iskolákban szereztek. Tulajdonképpen az egész iskolázás ilyen élet-olaj szerzés, világítóul az élet útjára. S bizony, gyógyó igazság, örök bölcsesség van kijelentve Krisztus urunk ama figyelmeztetésében: „ti vagytok a világ világossága“. Ezekért a nagy dolgokért nem lehet elsőbrendű kötelessége egyházunknak, mint folyton táplálni iskoláinkban azt az *olajos korsót*, mely szintén gyönyörű bibliai példája az élet fenmaradásának, továbbfejlésének, az *Úr féltő szerelme* folytán.

Mit csináljunk tehát?... gyermekeinkért, egyházunkért, a magyar életerő megmentéseért! a mi ránk néz, a mi egyházunkra, a magyar kálvinista-ságra e magyar hazában!...

Mit csináljunk?...

Én is egy kiáltó szó akarok lenni, gondolatokat vetek fel. Egy szikra gyúlt fel a lelkemben, annak kicsi fényét vetem az élet útjára, ha csak egy gyalog-ösvényt is megvilágítani.

Élettani alapon indulok el, azt látom a legbiztosabbnak. Semmiféle élőlény nem alkothat magának élettörvényeket, egyedül a meglévőhöz, az adothoz alkalmazkodhatik. Olyanok vagyunk, mint a folyamba dobott levél: úszunk kell az árral, vagy partra vet az ellenáram és ott pusztulunk. Ez elien nincs apelláta. És az élet szükségéi, az életkorral változnak. Az ifjúságnak más levegő kell, más környezet, más világítás, más melegítés. Ebben van élettani alapja az internátusoknak. De *mindenben* más szükséglete van az ifjúságnak és nemcsak a takarmányozásban. A testi-, a szellemi- és erkölcsi erősödés, munkabírás összes hatóeszközeiben. Épület is más kell az ifjúnak, szabad tér is más, a tér felosztása, berendezése is más, — még a holt tárgyak színe is más. Hiszen megállapította a tudomány, hogy már a növényéletnél is minő hatása van a világítás különböző árnyalatának. Az állatok természetét felbőszíti, vagy szelídíti a különböző szín. A hatóképességek csodája ez; vagy hát, nem csodája, hanem akár úgy vesszük a színeket, mint a testeket alkotó parányok fénytörését, amely törés tehát közelségüket mutatja s a lényüket alkotó anyagi parányok örülnek a szomszédságnak, vagy irtóznak tőle, — akar úgy vesszük, hogy a szín is az éterparányok hullámvonala, mely a mi testünk örvénylő mozgásaival elsimuló, vagy abban megütköző s így kellemes, vagy kellemetlen: az tény, hogy lényünk a színek iránt nem közönyös, de nem is állandó, hanem a korrallal változik. Hát bizony, csak azért hoztam ezt fel, hogy a *növelés* élet-

tani műveleténél mennyi mindent kellene figyelembe venni! Ha igazán, *nevelni* akarunk és nemcsak időt tölteni. No, de ez az okosok dolga, a látatlan parányok ható okáig lehatolni és behatolni, én csak azt tudom, amit tudok, ami átment a testemen-lelkemen, hogy a tanterem, a tankönyv, a tanári előadások szellemi táplálékkal rakják meg mintegy az értelem kamaráját — és az internátus annak főzőkonyhája.

Hát lesz már internátus, hála Istennek! Debrecenben is. Komoly ember áll az élire és alapos tudós. Gyönyörűség lesz nekem ezzel a tudós férfiúval eszmét cserélni ebben a végetlen fontosságú ügyben. Mindig hangsúlyozom és nem győzöm eléggé hangsúlyozni, hogy előttem mindig az emberi élet tartalma és értéke lebeg s ehez keresem az eszközöket. Hogy azok a *sötét pontok* fénylő pontokká változnának. Hogy az ifjúság komolyan, hálásan, örömmel venné a nevelésnek reáirányuló gondját; a theológus ifjúság Dávid király szívével vágyódnék az istenség felé s a lelkeszi vizsgák az apostoli erők villámfényei volnának, mint a damaskusi úton.

Szerettem volna, ha Mitrovics Gyula részleteiben is kifejti ama ható eszközöket, amelyek céljait tisztán mutatják. Így nem értem teljesen se célját, se eszközét. Irtózik a katonai szubordinációtól; katonás jelszavak után igazodó öltözködés és imádkozástól, általában, a szemináriumok és katonai intézetek disziplinájától. S ezeket szívesen mellőzve, a lélektudomány útmutatása mellett akar haladni. Meg a protestantizmus szabad szelleme szerint.

Itt érdemes egy kissé elgondolkodni.

Egyházi szabályrendeletek.

Olvastam az egyházi V. t.-c. 34. §-ának A) 4. pontját. De ha nem volna is e törvénycikk, még akkor sem igen szeretem felsőbbségem rendeleteit kritizálni, arról kedvezőtlen bírálatot mondani. Nem titkolhatom el azonban az újabb időben megjelent „A lelkeszek kötelességeiről a vegyes házasságok körül“ és „A lelkipásztori gondozásról“ szóló szabályrendeletek születésére vonatkozó csodálkozásomat. Ennek adtam kifejezésre a múlt évben tartott lelkeszi értekezletünkön. Nézetem többek véleményével találkozott.

Mikor e szabályrendeleteket olvassuk, igazán kérdésbe jöhet: ugyan minek tart minket, lelkészeket egyházi felsőbbségünk, éretlen, tudatlan, vagy vásott rossz gyermekeknek, kik magunk lábán járni sem tudunk, sem nem akarunk, kiket minduntalan járszalagon kell vezetni; vagy tán haszontalan rossz szolgáltnak tekint, kik nem ügyelve magasztos hivatásokra, nem gondolva szent esküjükre, csak a nap lementét várják, csak azért szolgálnak, hogy a hitvány zsoldot, a nyomorult bért megkapják? De semmi esetre se tart lelkipásztoroknak, kik az Istentől nyert kisebb s nagyobb talentumokkal híven sáfarkodnánk Istennek dicsőségére, az anyaszentegyház javára. Ahelyett, hogy megbíznék a nagy többség lelkiismeretes buzgalmában, pásztorális prudenciájában, ahelyett, hogy engedné szabadon repülni a lelkeket, béklyóba, bilincsbe veti ezeket s ha aztán elfogad olyan rendeleteket, hogy p. o. a lelkesz oktassa ki a konfirmandus gyermekeket, tehát a 12–13 éves fiúkat s leányokat a

vegyes házasság kötése esetén követendő magatartásra. Aki e szabályrendeletet szövegezte, próbált valamikor ilyen kioktatást? Alig hiszem, hogy ezt kellő komolysággal lehetne tenni. Én ugyan nem mernék ilyenbe fogni. Iskolában gyermekek előtt jövőbeli házasságukról beszélni nevetséges valami. Az még nem tud, nem is szabad tudni arról az érzelemről, mi a házasságot kötő ifjú lelkét áthatja. Ma akár mit beszélünk, — ha maga a római pápa mondja is — a vegyes házasságot kivált vegyes vallású népek közt, megakadályozni nem lehet. Egyházához hiven ragaszkodó, vallásukat szerető emberek vegyes házasságot akárhányszor kötnek.

Aztán azzal se ámítsa magát egy lelkész sem, hogy a gyermekek vallásos neveltetésére neki valami nagy befolyása lenne a vegyes házasság kötésekor. Beszéljünk bár neki gyermekkorától házasságkötéséig, ha megszeret egy bigott pápistát, kénytelen-kelletlen odaigéri minden gyermekét. Igen buzgó, nagy tudományú, amelletted kedveltségnek, népszerűségnek örvendő lelkész egyházában hallottam s tudom, hogy egyházunk kárára kötött reversálisok napirenden voltak művelt s műveletlen körben.

Egyházamban a legtöbb r. kath. vegyes házasságot kötő úrlányt éppen azért eskettem én meg, mert a r. kath. lelkész csak mindkét nemű gyermek odaigérésekor eskette volna meg őket.

Bevallom azt is, hogy a túlnyomó számban r. kath. v. intelligens elem közt a r. kath. lelkész éppen túl felekezeties iránya miatt nem boldogul. Túl türelmetlen volta legnagyobb visszatetszést előkelő hívei közt költ. Az ellenségtől jó tehát tanulni.

Azt vélem azért, hogy ne tartsa lelkészi karunkat egyházi felsőbbségünk szellemi kiskorúaknak. Minden lelkésznek ismerni, tudni kell azt, mit s miért kell neki egyháza javára tenni. Ne akarja minden áron utánozni e részben a r. kath. egyházat. Más annak egész szervezete, mint prot. egyházunknak. Ott nemcsak a papokat, hanem — ha kell — a híveket is béklyóba verik. Ott egyházfegyelem az egyháztagek részére is van.

Ott van aztán az egyházi gondozásról szóló szabályrendelet. A többek közt látogatni kell a híveket. Ha nem kívánja is, menjünk hozzájuk. Mikor? Amikor ők dolgoznak, akkor zavarjuk? Ki gondolkozott azon, hogy minő kényes, nagy óvatosságot, okosságot, tapintatot igénylő valami ez. Többet lehet ártani, mint használni vele esetleg. Vajjon nem jobb, nem természetesebb, ha baja van, a hívő látogatja meg lelkipásztorát s ez aztán tapasztalata szerint jótanáccsal, még jobb, sikeresebb, ha valami segítséggel láthatja el.

Hát nem gondolkozott azon a szabályrendeletet készítő, hogy a buzgóságot, a lelkesedést az egyház szeretetét nem lehet szabályrendeletekkel felkelteni, ezekre születni kell éppen úgy, mint a jó költőnek.

Nemrég azt írta valaki, hogy egyházaink 99%-ába nincs bevezetve a belmisszió. Bámulatos! Hát tudja, ki ilyet állít, hogy mi az a belmisszió? Alig lehet olyan egyház, hova a belmisszió bevezetve nincs. Belmisszió nélkül egyházat képzelni alig lehet. Az egyházi élet olyan forma, mint a hőmérő. Van olyan egyház, hol lelkipásztor és egyháztagek égnék, lángolnak az egyházuk szeretetétől, hol aztán virágzik az egyházi élet s aszerint emelkedik a lelkesedést mutató hőmérő. Ahol stagnál az egyház, ott a tagek egyháziassága, vallásossága is fagypontra jutott. Van aztán olyan is — hála Istennek, igen kevés —, ahol lelkész és hívek megesküdt ellenségei a jónak, nemesnek, akik járnak a romlott testnek útján, haladnak a gonoszságnak ösvényén, itt romlás, pusztulás jár nyomon, itt megdermedt minden élet, itt már csak az erkölesi halál következik. Ilyen dermesztő tél azonban kevés egyházban lehet. Ilyenek azok, hol aztán lelkészt fegyelmileg útnak eresztik.

A belmissziónak száz, meg száz, ezer, meg ezer módja van. Ahány lelkész, ahány gyülekezet, sőt ahány egyháztage, annyiféleképpen gyakorolja a belmissziót. Mert talán belmisszió alatt nem kizárólag egy pár kétes értékű esteli felolvasást értünk s más eféle külső látszatban nyilvánuló egyházi munkásságot? Igazán csudálatos. Sokszor hallani, lehet olvasni, hogy az Isten igéje templomi hirdetésnek jóval csekélyebb jelentőséget tulajdonítanak, mint évi egy-két koncertnek.

De tegyük fel, hogy az ilyen előadások nagyobb becsűek lennének, mint egész évi prédikálások: ugyan, kik látogatják ezeket, ha nem a különben is egyházi, vallásukat szerető egyháztagek?

Akkor teljesíthetnénk mi igazán feladatunkat, akkor végeznénk valódi kura pastorálist, ha híveink előtt mi lelkivezerek járhatnánk, ha azokat az élet útján tanácsolhatnánk, szeretetteljesen őket segíthetnénk. Ehez megkívántatik, hogy ők teljes bizalommal legyenek irántunk, bizalommal forduljanak hozzánk. Ekkor nem kellene nekünk kérdezni tőlük: mi fáj nekik, mi bajuk nekik? Mint a testi orvos nem maga jár házról-házra, kérdezve ki a beteg? hanem vagy hozzátartozói hívják orvost a beteghez, vagy ezek maguk keresik fel azt, ekként lenne a lelki orvosnak dolga is!

De mily ritka ez a bizalom! S bizony száz, meg száz esetben nem a lelkész hibáján múlik, hanem népünk gyanakvó, bizalmatlan s túlokoskodó voltán. Volt alkalmam több nagy és kis egyház életét figyelemmel kísérni. Láttam s látom, hogy p. o. politikai tekintetben népünk megköveteli, hogy lelkésze tagadja meg magát, meggyőződése ellenére menjen ő utána. Avagy nem megfordítva kellene lerni? Itt is a lelki vezér vezessen! Avagy a nyírbátori atyafiaknak kellett volna-e még gondolkozni is azon, hogy ama gyönyörű, meggyőző érvekkel telt programbeszéd után hova szavazzanak?

Reform. zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégebbi könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

Mi lesz velünk, ha olyan beszédnek is annyi eredménye?

Azt olvasom közelebb, mindenki lát, tud annyit, hogy népünk érdekében tenni kell valamit! Hát hogy az Isten szerelmeért ne kellene tenni?! Hát az Idvezítő élete, boldogító tudományának elhangzása óta volt olyan idő, hogy ne kellett volna tenni? S vajjon volt idő, mikor többé s kevésbé ne tettek volna a nép javára? Talán cura pastorális, talán belmisszió nálunk újabb találmány volna? Sőt az Idvezítő előtt századokból a próféták nem a nép javát, üdvét munkálták! Csak azt bámulom, hogy mikor akad egy-két munkáját fitogtató óriás, ki azt gondolja, hogy a puskaport is ő találta fel, nem akadnak többen, kik kiábrándítanak, nem akadnak, hanem még az egyházi felsőbbség is azt hiszi, hogy ha a lelkészeket szabályrendeletekkel nem boldogítja, akkor ezek szellemi szegénységükben s lelkiismeretlenségükben semmit se tesznek, tétlenül nézik az egyház anyagi, szellemi és erkölcsi romlását.

Ezek a szabályrendeletek buzgó lelkészekre lealázók, bosszantók, a tág lelkiismeretükre pedig — ha vannak ilyenek — semmit nem érők. Buzgó, céltudatos lelkészeknek semmi szüksége erre, úgyis jobban tudja, mi az ő Istentől kijelölt kötelessége. Pastorális prudenciája kimutatja neki mit, hol, mikor és miért kell tenni. Kereken kimondom, hogy aki ilyen szabályrendeleteket gyárt s ezzel akarja lelkészt nyűgbe verni, az tud ugyan s-okat készíteni de nem tudja, hogy mi igazán egy lekipásztor hivatása, mert akkor tudná, hogy azt paragrafusokkal nem szabad, nem lehet bezárt határok közé szorítani, mert ez annyit tesz, mint a lélek szárnyát megkötni.

Nagy Lajos,
ref. lekipásztor.

Debrecen sz. kir. város Magisztrátusának felírata

Mária Terézia királynő ama rendelete ellen, amelyben a céheket a katolikus körmenetekben való részvételre kötelezi.

Latin eredetiből közli: **Herpai Gábor.**

(Folytatás és vége.)

Szoktak még arra is hivatkozni, hogy valamiképen a gonoszokat és istenteleneket jobb életre, úgy a tévelygőket is jobb meggyőződésre visszavezérelni a szigorúság különböző nemével, mégis csak a törvényhatóság kötelessége. De ezek között oly nagy a különbség, hogy a semmiféle összehasonlítást sem enged meg, mert hiszen a gonoszok olyanokat követnek el, amelyek ártalmára vannak a

társadalomnak és azért büntetik őket, mivel a polgári társadalom törvényeit megsértik: de a helvét hitvallást követők vallása annyira távol áll attól, hogy valami ilyent tanítson, vagy parancsoljon, sőt inkább a törvények iránti tiszteletet, a békességre való buzgókodást és különösen a fejedelem iránt való tiszteletet ajánlja főképen híveinek és azt egyenesen és múlhatatlanul végre is hajtja. Azonkívül a polgári törvények nem a belső, hanem a külső cselekedeteket, a lopást, a rablást, a gyilkosságot és más olyan bűnöket büntetik, amelyeket maguk az elkövetők is rosszaknak tartanak s hiszik azon felül, vagy legalább is hinni tartoznak, hogy azok a törvények őket kötelezik és tartják.

A vallásban ezek mind másképen vannak, mert ott a külső cselekedetek nem büntethetők, sőt velök együtt a belsők sem; használnak a rábeszélés, a meggyőzés és a hit, tehát csakis ugyanazon módon és eszközökkel lehet eljárni. A szigorúságnak az a megkülönböztetése sem változtatja meg a kérdést, mert mint fentebb kimutattuk, ezekben a dolgokban mindenfelé szigorúság összeegyeztethetetlen és ellenkezik az értelemmel.

Mindezeket csak azért tartottuk úgy futtában megemlítendőeknek, mert hiszen nincs miért tovább időznünk ilyesmikkel, — ha a hazai törvényeket tekintjük, azokban történt gondoskodás a lelkiismereti szabadságról úgy általánosságban, mint — épen erre az esetre vonatkozólag, — részletesen is és pedig az 1681. évi 25. t.-c.-ben, amely szerint a helvét és ágostai hitvallású kézműveseket, mesterembereket az 1647. évi 80. t.-c. értelmében vallásukkal, vagy hitvallásukkal ellenkező szertartásokra nem lehet kényszeríteni.

Ha pedig a törvény órára tekintünk, mert e legsebb cím méltán illeti meg Felsőgedet, épen ez az, amire mi a törvény szerint számot tarthatunk, mert jól tudjuk, hogy Felsőged legszelidebb lelke nagyon is visszaborzad az olyan elvektől, amint az Felsőged minél gyakrabban ünnepiesen megbizonyította magán úton és közönségesen, szavakban és írásban egyaránt.

Egyebek között felemlítjük még Felsőgednek amaz igazán királyi nyilatkozatát, melyet 1753-ban az egész földkereksége fejedelmeinek csodálatára és minden jövődőknek példájára a római német császárság karaihoz és rendeihez intézett a következő arany szavakban:

„Ama kötelességektől, amelyeket a keresztyén fejedelemség reánk ruház, áthatva, szívünk mélyéből iszonyodunk a materialismus vallástalanságától és a syshematikusok közönyösségétől, ami fájdalom, kórunkban oly nagy haladást vett és nem engedjük — nehogy valaha magunknak szemrehányást tehesünk, — hogy azokat a mi örökös tartományainkban megtűrjük bármilyen álarcot köcsönözzenek is ma-

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig.

guknak ennek, vagy annak a vallásnak külső színe alatt. Őszintén elismerjük, hogy a vallás dolgaiban, az észnek a meggyőződésre vezetésében nem lehet eszköz az erőszak, ezt a munkát az isteni kegyelemre kell bízni, amihez a mi részünkről a szelídség és türelem sugallta és a jó cselekedetek példájával megerősített intézmények javulnak, amelyeket mindazokra ki kell terjeszteni valláskülömbőség nélkül, akiknek azokra szükségök vagyon. Ez az a meggyőződés, amelyben mi vagyunk s leszünk alattvalóink körül azoknak a hasznára való gondoskodással is, *akik nem a mi vallásunkat követik*, de más-külömben a hűség, a békesség és az engedelmisség küszöbein belül tartják magukat. Semmiféle más, ezektől eltérő buzgóságot nem helyeselünk, hanem visszaszoritunk mindig, valahányszor eredményei mutatkoznak akár a mi királyi udvarunknál, akár örökös birtokaink bármely helyén; mindamellét még azon alattvalóink közül is, akik a legmakacsabban vonakodnak elfogadni az üdvös intézkedéseket, a maga személyében, vagy javaiban senkit sem fognak háborgatni addig, valamíg alattvalói kötelességeink határain belül tartja magát és teljesíti mindazokat, amiket az engedelmisség és a törvényes tekintélyt megillető alárendeltség megkibánnak, mivel semmiképen sem tartunk jogot ahhoz, hogy a lelkiismereteken hatalmat gyakoroljunk!

Apostoli szájhoz illő, örök emlékezetre méltó szavak!

A más véleményűek meggyőzésének eszközei: a tanítás; a szelídség; az elnézés; a jó példa; a szeretet munkái; kegyes jótételem; a türelem!

Kárhoztatják és kizárják e szavak mindazokat, amelyek ezekkel ellenkeznek és pedig nemcsak a szigorúbbak, mint pl. a javaktól, a megélhetés eszközeitől a tisztességtől, és a hivattaltól való megfosztás és más büntetések, börtönök, megvesszőzések, hanem a bírságolások, üldözések, zaklatások és minden más kellemetlenkedések és bántalmak, egyszóval mindaz, ami valamelyes kényszerítést foglal magában, mert a fentebbi szavak semmi kivételt nem engednek.

Felsőged dicső elődjei, *Rudolf, Ferdinánd és Leopold* császárok és királyok, sőt Felsőged legforróbban szeretett atyja a kegyes emlékezetű *Károly* sem kényszerítették a mestereket lelkiismeretükkel és vallásukkal ellenkező szertartásokra, mert kegyelmes kiváltság leveleikben, amelyeket több ilyen társulatnak adományoztak, az ilyen fajta szertartások megtartásáról semmi sem olvasható.

Felsőgedre való tekintetből be kell már végeznünk érveink elősorolását, de ha lelkiismeretünk megismeréséről van szó, (ahol semmi sincs hosszú vagy szerfeletti) inkább a synoptikusokkal, mint a lakonikus rövidsége törekvőkkel éreznünk, az okosabbak ugyanis többet is felhozhattak volna, de mivel ez nekünk nem sajátságunk, nem merészljük Felsőged türelmét tovább próbálni, kezeinket szájunkra tesszük.

És habár bevégezzük is, mégsem a porból emelkedünk fel, mert folyamodványunknak olyan és oly nagy a súlya, mintha csak Felsőged azt parancsolta volna, hogy egész beszédünk fonatát állva adjuk elő előszóval. És mégis, midőn most érvekkkel és indokokkal, fogadásokkal és kérésekkel járulunk Felsőgedhez, minden parancsolás nélkül is földre vetjük magunkat és szemeinket a földről emeljük fel Felsőgednek a magas trónról lesugárzó szemeihez azt kívánván látni, hogy vajjon találunk-e azokban valami beleírottat a mi lelkiismeretünk megvidámítására!?

A legbölcsebb király Példabeszédeiben arra figyelmeztet, hogy *a királynak vidám orcájában élet van, jóakarata pedig olyan, mint a tavaszi eső fellege.* (Péld. XVI. 15.)

De mivel a király ajkai eddig biztosabbakat ígérhettek, mint az arca és a szemei, hegyezzük füleinket is meg akarván hallgatni, vajjon élni kell-e, vagy meghalunk!?

Mert a király azt fejének egy mozdulatával is kifejezheti, míg ajkai csupán jóslatokat szólnak.

Valamiképen pedig Felsőged szemeihez és ajkaihoz járulunk, azonképen gyakorta járulunk Istenhez, a mi mennyei Atyánkhoz, kérvén őt egyszülött fia a mi Urunk Ur Jézus által, hogy az ő végtelen hatalmához képest, amellyel a királyok szíven uralkodik és beléjük az uralkodók lelkét leheffi, lelkének erejével és könyörületességével töltse be Felsőged lelkét, hogy népeinek szavát királyi szelídséggel fogadja és bocsássa maga elé és így a porig sújtott lelkek titkos vágyait vegye fontolásra és tudja megérteni.

Jóllehet pedig most úgy látszik, hogy mi csupán Felsőgednek, a mi gondjaink alá adott alattvalóink lelkiismereti szabadságáért könyörgünk, valójában pedig könyörgünk mi a magunkért is.

Mert, ha a messze jövőbe tekintünk, már most látjuk, hogy a pápista papság ugyanazokat a bilincseket készíti a mi magunk és fiaink lelkiismeretére is! Valahányszor pedig azokra a bilincsekre gondolunk, viasként olvad szívünk és semmiképen le nem törölhető könnyekbe olvad át!

De hogyha Felsőged kimondja azt a szót, hogy a céh törvények az ő vallásukkal ellenkező ama záradékok betoldása nélkül is egybeállíthatók s azt közlik velünk, minden késedelem nélkül azonnal hozzá fogunk a munkához s akkor vissza fog térni belénk lelkünk és csontjaink megújulnak.

Dárius, a perzsák királya, a Euphrátesen túl levő vezéreihöz így írt a babiloni fogságból hazatérő nyomorult zsidók dolgában: *Távol legyetek onnan! Hagyjátok békében azokat az embereket, hogy könyörögjenek a királynak és fiainak életéért!* (Esdrás VI. 10.) Könyörögni fogunk ezekért a nagybecsű adományokért mi is az ég Urához! Imádkozni fogunk különösen Ő királyi Felsőgedért, az örökös Hercegért és az ő Felsőgedes Jegyeséért, hogy a közöttük létrejövő házassági szövetséget tegye az örökkévaló istenség királya boldoggá és minden tekintetben

MANDEL LIPÓT cipő árúháza Piac-u. 28.

Bevésett egység-árak: 12'—, 16'—, 20'—, 24'— korona.

szerencsésé úgy önmaguknak, mint fenséges szüleiknek, nemkülömben minden országuknak és örökös tartományuknak javára! Ámen.

A bárándiak szeretet ünnepe.

A szeretet ünnepére a bárándi szegények reménnyel gondolnak és mikor elérték, örömkönnyet csal szemükbe a jó emberek gondoskodása, midőn azok jóvoltából ruhának valóhoz, hasznos olvasmányokhoz és élelmi szerekhez jutnak, mely ha nem is sok időre, de legalább az ünnepre a gondtól, a kenyér gondjától megszabadítja.

Karácsony szombatján egyik iskolában rendbeakva állottak a ruhának valók összegöngyölve, névvel ellátva; a sok szép kenyér és kalács sorban és egyéb élelmiszerek, mellette állottak a diakoniszszák és diakonusok a „Szegények Egylete” tagjai.

Megérkezik nt. Szabó József lelkész úr kedves nejevel, ki első diakonissza és Ajtai Lajos nyug. tanító egyleti jegyzővel. Lelkész úr, mint az Egylet megteremtője és fáradhatatlan elnöke, karácsonyi szeretet meleg hangján üdvözlö a jelenlévőket, bemutatja Tarsolyné Nyíri Zsuzsanna keresztyén asszony atyánkfíát, ki ha egyszerű ruhában jár is, költői lélek; kiadott verses könyve is erről tanúskodik, ez alkalomra írt költeményét felolvastuk, mely ime így hangzik:

Karácsonyi Szeretet.

Kik szeretik Jézust és a szegényeket, azok ülnek igaz karácsony ünnepet.

Mily szép a szeretet megnyilatkozása,
Özvegyek s árváknak a felruházása!
Asztalt teríteni szegény éhezőknek
Szükségök enyhíteni a nélkülözőknek,
S szívökbe oltani Jézus szeretetét,
Az elsúlyedéstől védeni a gyengét.

Jézus így tanítá, kövessük példáját,
Az elnyomottaknak vegyük le igáját;
Kik tétlenül élnek állítsuk munkába!
A munka az élet legnagyobb áldása.

Az adakozóknak kell-e szebb jutalom,
Mint a hálakönnnyek sok szenvedő arcon?
Az édes-bús mosoly, mi szemükből ragyog,
Sokkal többet mond az, mint köszönő ajkók.

Boldog, aki adhat, boldog, aki vehet,
A kegyelet s hála összeölelkezett.
Egybeölelkezve fel is száll az égbe,
Ily szép jelenetnek nincs a földön vége.

Jézus, a szeretet legdicsőbb királya
E megható munkát a magashól látja,
Gyönyörködve nézi, tudom meg is áldja,
Akik fáradoznak e nemes munkába!

Oh, áldott karácsony! Szeretet ünnepe!
Jöjj! Melegítsd szívünk e fagyos hidegbe!
Jövel áldott Jézus! Szenteld meg ünnepünk!
Neked szenteltetett legyen egész éltünk.

A költemény elhangzása után lelkész úr fel-szólította a megjelent szegényeket, hogy helyezkedjenek el a padokban és várjanak, míg nevöket szólítják és akkor jelentkezzenek a ruhafélék átvételére. Az egyleti jegyző olvassa a neveket, mire sorban jelentkeznek és átveszik a karácsonyi ajándékot. Kiosztatott összesen 300 méter ruhaféle 104 korona 16 fillér értékben, részesült belőle 40 felnőtt és 16 iskolás gyermek.

Utána következett a kenyér és egyéb jók kiosztása. Liszt 1½ mázsa 48 kor., főzelék ½ mázsa 22 kor., hús és zsír ½ mázsa 26 kor., 80 drb. kenyér 128 kor., 30 drb. kalács 12 kor., népszerű olvasmányok 31 kor. 95 fillér. Összesen 372 kor. 11 fillér értékben.

Az osztogatók szeretettel mondogatják: Tartsad tarisznyádat kis fiam, hadd töltsd bele lisztet! Itt a cipő, itt a kalács. Én zsírozót adok, én meg főzeléket. Így osztogatják a jócselekedet tudatában sugárzó arccal a jó diakoniszszák a szűkölködőknek a sokféle jót.

A szegények kurátora É. Juhos Imre diktálja a családtagok számát a jegyzőkönyvbe: 3, 7—8, néha 10. Összeszámlálás után az eredmény az, hogy 58 családban 229 szegény családtag kapott ünnepi ajándékot. Ezek között van 30—35 cigány, kik szintén részesültek minden évben az alamiznában. Rakott tarisznyával és természetükben lévő elégedetlenséggel távoznak.

Alamizna kiosztás után ismét megszólal elnök úr és köszönetet mond a fáradozóknak és elbúcsúzik É. Juhos Imrétől, ki 9 évig viselte hűségesen gondját a Jézus Krisztus kicsinyeinek és az Egylet vagyonának s ki családi körülményei miatt kénytelen elhagyni állását. Üdvözlö Gulyás Miklós új gondnokot, kit a presbiterium most választott és fel is esküdött. Már most megmutatta az új kurátor arravalóságát a szegények körül való segédkezéssel. Boldog ünneplés kívánással távoznak el a jelenlevők, szívökben valami jó érzéssel és azzal a gondolattal, hogy a mai nap emléke sokáig megmarad lelkükben.

Raffaj Lajos,
tanító.

Lelkészi fizetéskiegészítés.

Az 1914. évi első időszakra a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a következő fizetéskiegészítéseket utalványozta:

Abádszalók (Tisza-) 240 K 33 f. — Adorján 481 K 44 f. — Ajak 613 K 34 f. — Albis 266 K 91 f. — Amac 387 K 82 f. — Anacs 420 K 74 f. — Ant 153 K 39 f. — Apa 279 K 44 f. — Apagy 407 K 33 f. —

KONCZ

FEST :- TISZTIT

mindennemű ruhát kifogástalanul. Gallérok és kézelők mosása és vasalása pontosan eszközöltetik. Telefon 701.

Debrecen, Arany János-u. 10. sz.

Fiók üzletek: Batthyány-u. 2. szám. Csapó-u. 17. szám.

Apát-keresztúr 608 K 42 f. — Aranyos-meggyes 208 K 51 f. — Árpád 134 K 31 f. — Ártánd 44 K 01 f. — Asztély 307 K 18 f. — Atya 340 K 43 f. — Bábony 286 K 03 f. — Badaló 140 K 90 f. — Bajj 191 K 58 f. — Báka 441 K 66 f. — Balázsér 543 K 90 f. — Balsa 117 K 94 f. — Bályok 224 K 57 f. — Barabás 54 K 53 f. — Batiz 451 K 26 f. — Bátor 168 K 24 f. — Békéssámsón 507 K 06 f. — Bélzerind 402 K 93 f. — Belényes 224 K 76 f. — Belényesújlak 309 K 04 f. — Bene 437 K 46 f. — Benk 461 K 16 f. — Bere 457 K 53 f. — Beregújfaló 152 K 70 f. — Beregszászvégdó 415 K 64 f. — Berencs 124 K 02 f. — Berettyószentmárton 404 K 81 f. — Berkesz 314 K 74 f. — Besenyőd 446 K 61 f. — Beszterec 536 K 63 f. — Bezdéd 372 K 21 f. — Biharfélegyháza 263 K 70 f. — Bilke 607 K 85 f. — Bogát (Nyír-) 303 K 86 f. — Bogyoszló 173 K 64 f. — Borossebes 342 K 18 f. — Borzsova 470 K 99 f. — Bótrágy 57 K 63 f. — Bökény 509 K 93 f. — Bulcsu 413 K 86 f. — Bunyaszegzárd 438 K 45 f. — Békésesaba 462 K 44 f. — Cégénydányád 478 K 77 f. — Csaholec 280 K 83 f. — Csaroda 147 K 64 f. — Császló 483 K 67 f. — Csatár 214 K 38 f. — Cséce 512 K 37 f. — Csenger 216 K 27 f. — Csengerbagos 338 K 92 f. — Csengerújfaló 337 K 70 f. — Ujkenéz 485 K 36 f. — Csermő 417 K 07 f. — Csetfalva 396 K 32 f. — Csokaly 302 K 52 f. — Csomaköz 232 K 23 f. — Csonkapapi 198 K 52 f. — Csorvás 329 K 36 f. — Dabólc 382 K 63 f. — Danesháza 232 K 78 f. — Dara 319 K 85 f. — Darnó 490 K 54 f. — Daróc 179 K 16 f. — Darvas 273 K 64 f. — Déda 390 K 38 f. — Demecser 353 K 68 f. — Dengeleg 469 K 86 f. — Dobra 164 K 69 f. — Dolha 441 K 27 f. — Domahida 502 K 49 f. — Egri 413 K 92 f. — Élesd 201 K 48 f. — Encsencs 258 K 49 f. — Eperjeske 414 K 71 f. — Éradony 358 K 72 f. — Érendréd 186 K 35 f. — Érkeserű 245 K 64 f. — Érkörtvélyes 332 K 69 f. — Érolaszi 441 K 13 f. — Értarcsa 443 K 48 f. — Erdőgyarak 130 K 36 f. — Fábriánháza 233 K 24 f. — Fancsika 456 K 64 f. — Feketeadó 364 K 06 f. — Feketetót 371 K 39 f. — Feketepatak 297 K 61 f. — Felsőjózsa 126 K 14 f. — Fenes 193 K 49 f. — Fényeslitke 167 K 51 f. — Fertősalmás 262 K 65 f. — Forgolány 468 K 22 f. — Fornos 333 K 61 f. — Fugyi 371 K 91 f. — Fugyivásárhely 331 K 63 f. — Füleöd 1913 II. f. é. 56 K 03 f., 1914. I. f. é. 268 K 68 f., összesen 324 K 71 f. — Fülöp 364 K 41 f. — Fülöpösdaróc 470 K 62 f. — Gáborján 205 K 30 f. — Gacsály 268 K 83 f. — Gálospetri 380 K 62 f. — Garbole 547 K 60 f. — Gebe 403 K 24 f. — Géberjén 468 K 69 f. — Geese 572 K 41 f. — Gelénes 211 K 18 f. — Gemze 433 K 64 f. — Gencs 385 K 93 f. — Géres 277 K 32 f. — Geszteréd 384 K 56 f. — Gödényháza 484 K 25 f. — Gulács 141 K 42 f. — Gút 257 K 89 f. — Gádos 407 K 15 f. — Gelse 539 K 41 f. — Gyorok 272 K 92 f. — Győrtelek 283 K 23 f. — Gyulaháza 159 K 46 f. — Gyulaj 272 K 81 f. — Gyulavári 136 K 29 f. — Gyügye 439 K 06 f. — Gyüre 434 K 96 f. — Hajdudorog 393 K 71 f. — Halmi 340 K 09 f. — Harangláb 373 K 35 f. — Hegyközkovácsi 358 K 33. f. — Hegyközpályi 284 K 59 f. — Hegyközzáldobágy 356 K 59 f. — Hegyközzsentsimre 121 K 80 f. — Hegyközzsentsmiklós 154 K 55 f. — Hermánszeg 348 K 92 f. — Hertelendyfalva 359 K 06 f. — Hete 207 K 07. — Hetyen 194 K 79 f. — Hirip 265 K 09 f. — Hodász 419 K 75 f. — Homok 527 K 21 f. — Ibrony 350 K 81 f. — Ilk 436 K 44 f. — Iriny 502 K 01 f. — Istvádi 341 K 28 f. — Izsnyéte 140 K 26 f. — Jákó 496 K 86 f. — Jákóhodos 108 K 69 f. — Jánd 206 K 31 f. — Jármí 417 K 78 f. — Józsefháza 341 K 88 f. — Kajdanó 537 K 62 f. — Kakszentmárton 354 K 64 f. — Kállósemjén 470 K 90 f. — Kaplony 468 K 02 f. — Kántorjánosi 161 K 11 f. — Kanyár 182 K 83 f. — Nyírkarász 329 K 56 f. — Kék 367 K 44 f. — Kékce 346 K 32 f. — Királydaróc 446 K 09 f. — Kérsemjén 433 K 19 f. — Kérés 501 K 72 f. — Kétz 461 K 82 f. — Kigyós 174 K 99 f. — Kisbégány 291 K 82 f. — Kishódos 436 K 60 f. — Kisjenő 376 K 15 f. — Kiskereki 152 K 94 f. — Kiskolcs 236 K 31 f. — Kisléta 370 K 70 f. — Kismajtény 260 K 83 f. — Kismarja 219 K 57 f. — Kisnamény 336 K 56 f. — Kisperleske 528 K 43 f. — Kiszántó 387 K 54 f. — Kisszekeres 400 K 87 f. — Kisvarsány 301 K 46 f. — Kóly 392 K 51 f. — Komlódótfalu 418 K 86 f. — Komoró 472 K 87 f. — Kopócsapáti 548 K 37 f. — Kótaj 323 K 34 f. — Kőbőkút 353 K 38 f. — Kölcse 389 K 42 f. — Kőmörő 357 K 06 f. — Kőszegremete 273 K 01 f. — Kunágota 122 K 07 f. — Kuncsorba 500 K 02 f. — Laskod 343 K 33 f. — Lázári 340 K 66 f. — Less 553 K 49 f. — Lippa (Radna) 386 K 08 f. — Lórántháza 319 K 28 f. — Lövé 512 K 32 f. — Lövépetri 447 K 40 f. — Lugos 499 K 25 f. — Mezőladány 477 K 24 f. — Macsola 491 K 93 f. — Magosliget 476 K 78 f. — Magyarhomorog 63 K 17 f. — Magyarkakucs 425 K 81 f. — Majtis 421 K 33 f. — Makkosjánosi 403 K 53 f. — Mánd 524 K 21 f. — Mándok 350 K 43 f. — Márók-papi 414 K 17 f. — Mártonfalva 520 K 29 f. — Matolcs 379 K 39 f. — Mátyus 516 K 24 f. — Méh-telek 436 K 79 f. — Mérk 342 K 60 f. — Mezőtelegd 354 K 47 f. — Mezőtelki 321 K 55. — Mezővári 226 K 97 f. — Micske 375 K 80 f. — Mihálydi 500 K 21 f. — Mikola 166 K 95 f. — Milota 323 K 96 f. — Misztótfalu 396 K 15 f. — Mogyorós 415 K 64 f. — Munkács 126 K 28 f. — Nábrád 316 K 33 f. — Nagyar 310 K 38 f. — Nagybégány 452 K 04 f. — Nagydobos 291 K 60 f. — Nagygéc 428 K 65 f. — Nagyhodos 494 K 08 f. — Nagykolcs 341 K 17 f. — Nagymajlát 347 K 32 f. — Nagymuzsaly 291 K 81 f. — Nagyszántó 334 K 78 f. — Nagyszekeres 415 K 70 f. — Nagytarna 480 K 02 f. — Nagybooskó 789 K 80 f. — Nagyfaló 68 K 24 f. — Nevetlenfaló 375 K 15 f. — Nagybecskerek 67 K 80 f. — Nyíracád 528 K 62 f. — Nyírbogdány 416 K 90 f. — Nyírmada 274 K 79. — Nyírmegyes 111 K 05 f. — Nyüved 298 K 71 f. — Ófehértó 369 K 75 f. — Ópályi 450 K 19 f. — Ombod

„Meteor“ szálloda Budapest
 VII., Erzsébet-körút 6. szám.

120 kényelmesen berendezett szoba.
 Légfűtés. — Liftszolgálat éjjel-nappal.
 Fürdők. — Vacuum cleaner. — Összes
 vidéki lapok. — Szobák 4 koronától.

214 K 02 f. — Oros 445 K 15 f. — Ottomány 174 K 01 f. — Óvári 155 K 22 f. — Ór 359 K 43 f. — Örvend 276 K 87 f. — Pankota 272 K 01 f. — Panyola 109 K 78 f. — Pap 422 K 01 f. — Papos 556 K 86 f. — Patóháza 435 K 39 f. — Pelbárhida 402 K 40 f. — Penyige 443 K 05 f. — Petneháza 1913. II. f. é. 290 K 24 f. — 1914. I. f. é. 580 K 47 f. — Összesen 870 K 71 f. — Péterfalva 505 K 21 f. — Pettyén 387 K 46 f. — Piricse 429 K 68 f. — Piskolt 299 K 33 f. — Pocsaj 23 K 27 f. — Poklostelek 296 K 80 f. — Pósalaka 428 K 80 f. — Pusztadaróc 483 K 20 f. — Pusztatold 302 K 24 f. — Pusztajlak 443 K 86 f. — Rád (Tisza) 479 K 53 f. — Rafajnaújfalu 179 K 35 f. — Rákóczyfalva 522 K 54 f. — Ramocsaháza 461 K 46 f. — Rápol 496 K 27 f. — Remete 426 K 09 f. — Resicabánya 574 K 68 f. — Ricse 439 K 68 f. — Rohod 324 K 29 f. — Rozsály 539 K 76 f. — Salánk 122 K 05 f. — Sáp 92 K 91 f. — Sáránd 236 K 89 f. — Sarkadkeresztúr 299 K 14 f. — Sárköz 454 K 91 f. — Sárközújlak 564 K 06 f. — Sárosroszi 397 K 94 f. — Sényő 463 K 37 f. — Síma 437 K 08 f. — Siter 1913. II. f. é. 183 K 80 f. — 1914. I. f. é. 105 K 63 f. — Összesen 289 K 43 f. — Som 158 K 82 f. — Sonkád 133 K 71 f. — Sonkolyos 473 K 42 f. — Surány (Bereg) 485 K 46 f. — Szentheléna 512 K 61 f. — Szabolcs 375 K 92 f. — Szakál 403 K 80 f. — Szakoly 472 K 07 f. — Szamosbecs 350 K 66 f. — Szamosdob 292 K 03 f. — Szamoskóród 515 K 21 f. — Szamosújlak 427 K 48 f. — Szaniszló 416 K 90 f. — Szarazberek 345 K 32 f. — Székely 404 K 64 f. — Szemlak 253 K 65 f. — Szentjános 165 K 58 f. — Szent-szentjobb 396 K 62 f. — Szentleányfalva 333 K 66 f. — Szentmiklós (Kraszna) 518 K 55 f. — Berettyószéplak 428 K 27 f. — Szerep 147 K 34 f. — Szkulya 428 K 41 f. — Szentpéterszeg 143 K 86 f. — Tákos 344 K 01 f. — Tamásváralja 386 K 53 f. — Tamáshida 322 K 46 f. — Tass 415 K 03 f. — Tekeháza 440 K 21 f. — Tét 346 K 02 f. — Tiszadony 212 K 35 f. — Tiszabecs 105 K 88 f. — Tiszaeszlár 177 K 17 f. — Tiszakeresztúr 513 K 78 f. — Tiszakóród 312 K 69 f. — Tiszakürt 75 K 80 f. — Tiszalök 212 K 50 f. — Tiszaszentmárton 375 K 05 f. — Tiszapolgár 255 K 21 f. — Tiszaszalka 211 K 57 f. — Tiszaug 238 K 16 f. — Tiszaújhely 562 K 50 f. — Tiszaújlak 393 K 84 f. — Tiszavid 248 K 96 f. — Tisztaberek 463 K 54 f. — Tivadar (Bereg m.) 491 K 88 f. — Tivadarfalva (Ugoesa m.) 478 K 67 f. — Tóti 434 K 16 f. — Tunyog 279 K 97 f. — Túrterebes 393 K 02 f. — Tura 238 K 64 f. — Tuzsér 381 K 44 f. — Ujfehértó 173 K 80 f. — Ujléta 350 K 60 f. — Uszka 430 K 32 f. — Vaja 277 K 64 f. — Vajda 175 K 09 f. —

Vámfalva 308 K 24 f. — Vámosatya 188 K 19 f. — Vámosroszi 344 K 72 f. — Váncsod 238 K 02 f. — Vasmegeyer 368 K 79 f. — Vedresábrány 594 K 65 f. — Vencsellő 227 K 19 f. — Verbőc 415 K 28 f. — Vértes 293 K 55 f. — Vetés 245 K 52 f. — Vitka 227 K. — Zápszony 156 K 71 f. — Zsadány (Bihar) 164 K 87 f. — Zsáka 78 K 26 f. — Zsarolyán 600 K 27 fillér.

Felkérem a felsorolt egyházközségek nt. lelkészeit, hogy a szétküldött nyugtalapon az illető összeget nyugtázzák, a nyugtát kifogástalan szabályszerűséggel okmánybélyeggel szereljék fel s kifizetés végett küldjék be az egyházkerületi pénztári hivatalhoz.

Debreczen, 1914 jan. 6.

Rózsa Sándor,
egyházkerületi pénztárnok.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Tüdős István.** Folyó hó 8-ikán bontották fel a tiszáninneri püspökségre beadott szavazatokat. Dr. Tüdős István miskolci lelkész kapott 182 szavazatot, Radácsi György 111-et, Révész Kálmán abaúji esperes 77-et, 2 szavazat szabálytalannak találtatott. Új választás lesz a két legtöbb szavazatot nyert jelölt között.

— **Milyen papok kellenek Amerikába?** E cím alatt foglalkozik az Egyházi Közlöny az amerikai magyar katolikusok dolgaival és megállapítja, hogy a kivándorlott magyarság zöme (másfélmillióra teszi az E. K. számukat) becsületes, dolgozó, istenfélő nép 30 esztendő amerikai élete alatt még egyszer sem kapott hazai értelemben vett missionáriusokat, még szónokot se. Közli egy magyar kath. főpap nyilatkozatát, hogy „az Amerikában élő magyar katolikusokat veszni kell hagyni”. Bizony, bizony szomorú dolog ezt nekünk református magyaroknak hallani, tudván, hogy a magyar kath. egyház mily gazdag. Mi sem teszünk annyit, amennyit kellene, de mégis csak többet teszünk, mint oda által. Ha többféle oszrolva, ha civakodva is, de mégis csak védelmezzük a mieinket és gátoljuk, hogy a nemzetiségi akció áldozatai legyenek. A lutheránusokat benyeli a pánszláv áradat, a kath. magyarok rendre beolvadnak vagy a nemzetiségek közé, vagy az amerikai katolikus egyházba. Katolikus testvéreinknek is tenni kellene valamit, ha másként nem, velünk kez

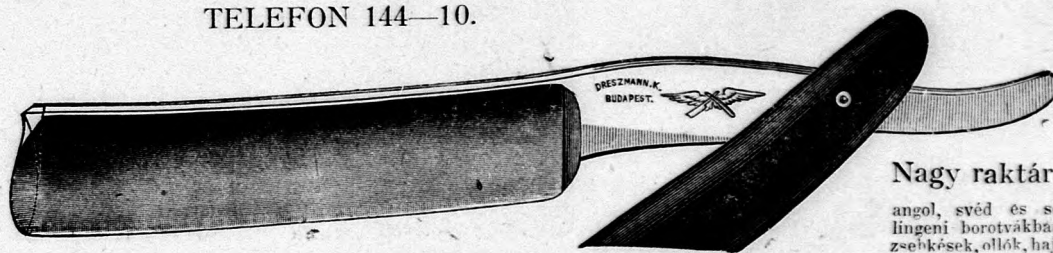
Dreszmann Károly késes és borotva műköszörüs Budapest, VII., Erzsébet-körut 22. sz.

TELEFON 144—10.

Borotvák.

Legjobb minőségben, melyek a saját műhelyemben lesznek készörülve s hajszál élesre fenve. Angol borotva 5 kor., svéd 4 kor. és solingeni 3 kor. Gillette pengék készörülése 12 drb 1 kor. 50 fill., borotva készörülés 1-20—1-60 kor., hajvágó gép készörülése 1-20—1-60 kor. A készörülések a saját felügyeletem alatt történnék.

Nagy raktár:

angol, svéd és solingeni borotvákban zsebkések, ollók, hajvágógép, fodrászati és kertészeti cikkekben.

fogva. A mi templomainkban ők is helyet nyerhetnek. Nem lélekhalászat a mi lelkészeink s amerikai akciónk célja, hanem nemzet mentés. Épen megfordítva, mint oda által. Az egyébként is megszívlelendő cikk következőkben felel meg a feltett kérdésre: Milyen papok jöjjenek ki Amerikába? 1. Ne jöjjen kezdő pap. 2. Negyven éven felüli pap se kíváncsozzék ki. 3. Aki mindenáron ki akar jönni, tanuljon meg angolul legalább írni, olvasni. Szerintünk csak a harmadik pont fontos. Az első ponttal ellentétben mi azt szeretnénk, hogy minden ifjú s. lelkész Amerikában is töltsön 2–3 esztendőt.

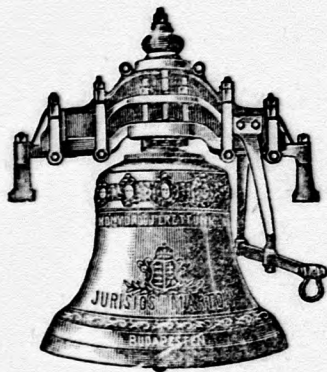
— **Lelkészválasztási hírek.** Közöltük, hogy a debreceni árpádtéri lelkészi állásra 12 pályázó jelöltetett. (Sajátságos, hogy ezek közül épen a Zih Sándor neve maradt ki, amit most pótlólag a többiek közé iglatunk.) Most már azt is megírhatjuk, hogy a választás január 25-ikén fog megtartatni. A választók 2 helyen szavaznak. A Kossuth-utcai felsőbb leányiskolában és az egyházi hivatal helyiségeiben. A küzdelemben 3 szervezett párt megy bele. Minden jel oda mutat, hogy most a polgárság maga akar választani. Válassza ki a neki legjobban megfelelőt.

— **Amerikai ref. naptár.** Szerk. Kuthy Zoltán. Temérdek képpel ára 25 cent. Gróf Degenfeld Józsefnek, az amerikai magyar református egyház megalapítójának arcképe díszíti az amerikai magyar ref. naptárt, mely az összes amerikai ref. egyházak történetét s múlt évi főbb eseményeit adja s az összes egyházi épületek, templomok, paplakok, iskolák rajzait: lelkészek, tanítók, gondnokok arcképeit is hozza. Kedvtelve lapoztuk által ezt a díszes naptárt, mely a fáradhatatlan és sokoldalú dr. Kuthy Zoltán esperes gondjait dicséri és bizonyítja annak a képességnek, mely megvan a magyar emberben s melyet mégis csak Amerika tud kiváltani. Félannyi fáradsággal idehaza is meglehetne csinálni azt az amerikai rikordot, ha az itteni állami, közgazdasági és társadalmi élet olyan fejlett volna, mint oda által. Ezt a naptárt azonban csakugyan mintául lehetne venni és nagyobb városokban, sőt egyházmegyénként is az iskolás gyermekek útján forgalomba lehetne hozni. Szépséges költemények is vannak a naptárban Szabó Lászlótól, Nagy Ferenctől és Baja Mihálytól. Bajától 4 vers van, egyik szebb a másiknál, de a többiek is kedvesek. Ebben a folyamban van a perthamboy-i ref. egyház

16 éves jubileumának leírása (Ez Amerikában kissé már hosszú idő.) és egy fontos értesítés, mely arról szól, hogy miért nem egyesülhetnek az amerikai ref. egyházak. Ez a dolog azonban nagyobb horderejű, semhogy rövid ismertetés keretébe beleferne.

— **A csapókerteri imaház.** Valamikor régen történt, megtörtént, hogy a több ezer lakosú csapókerteri magyarok vegyesen a debreceni ref. egyháztanácsához fordultak és azt kérték, hogy a tágas városi iskola helyiségben isteniszteletet tartsanak. Az ősz püspök Kiss Áron a kérelmet teljesítette és az isteniszteletet elrendelte. Az összegyűlt lelkészi kar a kérelmet elvetette s csak ismételt sürgetésre engedte meg azzal, hogy szolgáló lelkésztől nem gondoskodott. Akkor történt, hogy 50–60 hittanhallgató élén valamelyik professzor ment ki oda isteniszteletet tartani s attól kezdve, hol egyik, hol másik professzor ment ki oda rendesen. Később a theologiai önképzőkör vette által ezeket a városi kertsegeket. Majd, nehogy a kertsegebeliek voksa az uralkodó pártra nézve elveszzenek, kénytelenül-kelletlenül az iskolai felügyelő köteleztetett a szolgálatra. Ennek a szolgálatnak is vége van az árpádtéri templom felépítésével, amely 1 kilométernyire van legalább is a Csapókerteről s melynek különben is megvan a természetes környezete; azért az egyház most mégis elérkezettnek látta az időt, hogy ettől a nyügtől is megszabaduljon s beszüntette a csapókerteri isteniszteletet. Igen helyesen. Az adott viszonyok közt akár a többit is be lehetne szüntetni.

— **A népszövetség diadala.** Ezzel a címmel adnak hírt a kath. népszövetség érdekeit szolgáló lapok arról a nevezetes eseményről, hogy a debreceni függetlenségi párt segítségével sikerült a debreceni kath. népszövetség egyik vezető emberét a városi képviselőtestületbe beválasztani. Hát ami a dolog esemény voltát illeti, ez elég esemény. Elsősorban maga az a körülmény, hogy itt Debrecenben az államhivatalnokok közreműködésével a kath. népszövetség megalakulhatott. (Lám ezért kell Debrecenbe rendesen kath. vallású államhivatalnokot kinevezni.) Másodszor azonban az sem utolsó dolog, hogy a kath. népszövetség a debreceni református egyháztanácsban képviselt kálvinista vezetőkkel operál. Ezek a vezetők ugyanis egyszersmind a függetlenségi párt vezér emberei, akik közt ott van pl. nt. Dicsőfi József lelkészelnök úr is és a többi. Valamint, hogy a párt

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő Felsége a király által 2 aranykeresztellett lett kitüntetve. Mesekönnyű indítás, nem rezegteti az állványt, még kevésbé a tornyot. ++++++ Csupán előnye van, hátránya nincsen. Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. ++ Kedvező fizetési feltételek Felülmul minden eddigi szerelést.

Jurisics Márton

ALAPITVA 1868.

TELEFÓN 77–51.

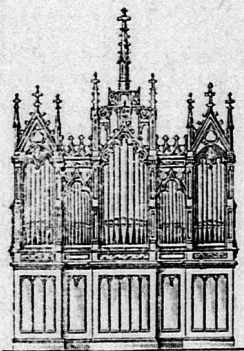
harangöntő- és harangfelszerelő gyár Budapest, Rózsa-utca 51–53. Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok át szerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kieserését stb. Készít tekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Munka felvétel végett díjmentesen utazom a helyszínére. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás.

számottevő embere is nagyobbára a presbiterium kebeléből kerülnek ki. Sőt ami több, még hívei is jobbadán csak a tősgyökeres civisek, annyira, hogy közöttük pópista eddig sem igen találtaték, ha csak nem irmagul. A pópista ember eddig mindig kormányparti volt Debrecenben. Rájok támaszkodtak a kormányhatalom képviselői is leginkább s a zsidóságra és rájuk támaszkodnak ma is. Nem, ezek nem független elemek. Csak a régi erős civis szellem és ref. egyházi érzület meghanyatlásával lehet azért magyarázni ezt a szokatlan jelenséget, aminek azonban alapjában természetesen megfjtése van. Szomorú tény ugyanis, hogy már régóta jóformán csak őseinek alapítványából, múltjából éldegél a debreceni ref. egyház és bizonyos mértékben a kath. egyház vezetőinek van lekötelve, akik egyházuk érdekében kifejtett tevékenységükkel tiszteletét is kivívták. Megboldogult Rádai gróf Wolafkát köszöntötte fel, mint az egyetlen igaz debreceni papot s Wolafka volt az, aki a kath. egyház számára nagy városi segélyeket eszközölt ki. Később ennek arányában kellett a ref. egyháznak a maga illetményét is kiadni. Ez a nagy városi segély és az alapítványok fedezik a debreceni református egyház óriási közigazgatási szükségleteit. El lehet hát mondani, hogy Wolafka a ref. egyháznak is egyik legnagyobb jóttevője volt, valamint hogy egyik jóakarója most is a katolikusok közül kerül ki. Ez a derék férfiú a kath. főgimnázium kitűnő főigazgatója, a képzett, művelt és gálánt Lóky Béla, aki arra nézve próbálta rávenni a debreceni ref. egyházat, miszerint a kath. főgimnáziumban nem félénként változó, diploma nélküli segédlelkészt, hanem rendes vallástanárt alkalmazzon. Persze, hiában. Meg lehet érteni tehát, ha a debreceni ref. egyháztanácsban képviselt debreceni függetlenségi párt a függetlenségi eszme ellenére a kath. népszövetség vezető férfiai mellett csoportosul. Politikailag egy táborba kerülnek, egyházilag pedig az ő segítségükre vannak szorulva. Megérteni meglehet, de nem lehet helyeselni.

— **Végh József esperes meghívása.** Köztudomású dolog, hogy az érmihályfalvai ref. lelkész, Szathmáry Sándor néhány héttel ezelőtt beadta nyugdíjazás iránti kérvényét a konventhez, amely azt el is fogadta. Az így megürült lelkészi állás betöltésével a dec. hó 28-án, vasárnap délelőtt tartott presbyteri gyűlés foglalkozott. A presbyterium tekintettel az ügy fontos voltára, teljes számban jelent meg az istentisztelet után a lelkészi lakban, de a ref. hívők nagy tömege is ott várakozott a lelkészi lak udvarán, hogy az eredmény felől mielőbb értesülhessen. A presbyterium

döntése egyhangú lelkesedésre talált a ref. választók körében és nekünk is meg kell állapítanunk, hogy a presbyterium a leghelyesebb módot választotta a kérdés megoldásánál akkor, amikor az érmelléki kerület esperesét, Végh Józsefet hívta meg az érmihályfalvai lelkészi állásra. Végh József egész egyénisége és ragyogó szónoki képessége garancia ugyanis arra, hogy az érmihályfalvai ref. egyház vezetése a legjobb kezébe kerül. De különös örömünknek kell kifejezést adni a fölött is, hogy Érmihályfalva község ref. választói belátták azt, hogy lejárt már a régi sablonos paphallgatás kora, amikor négy-öt ember, — kik vagyonuk révén vezetőkké tölték fel magukat ezen a téren — választottak papot a gyülekezetnek, sokszor nem is tiszta úton. S ma jól esik tényként leszögezni azt, hogy az ilyen emberek számítása ez alkalommal már nem sikerült. Ez becsülésre és elismerésre méltó dolog s világos fényt vet Érmihályfalva polgárainak szellemi műveltségére. A presbyterium határozatának december 30-án tett eleget a határozat közlésével megbízott tizenkét kiküldött, akik élükön Szathmáry Sándor lelkéssel meghívták a megüresedett lelkészi állásra Végh Józsefet, aki a meghívást elfogadta. Január 11-én megkérdik majd a református egyház választóit, hogy meg vannak-e elégedve a presbyterium határozatával, aztán rövid időn belülfoglalja új állását Végh J. esperes. (D. L.)

— **Hivatalos kimutatás** a tiszántúli református egyházkerület lelkészi státusában az 1913. esztendőben végbement személyi változásokról: A) *Meghalltak*: Fekesházy Gyula, nagyvarsányi, Hideg József tornyospálcai, Jakab Ernő szamosangyalosi, Kiss Bertalan szamoskéri, Kun László monostorpályi, Nagy Bertalan ny. dunszentilonai, Nemes István petneházai, Patóh Károly körösszegapáti, Sárközy Ignác nyírparasznyai, Simon József barkaszói, Szabó Sándor türkevei, Vígvári Mihály Nagyberegi, Vitéz János ny. lórántházai, Veres István paszabi, Tóth Sámuel álmosdi református lelkészek. B) *Nyugalomba vonultak* 1914 január 1-ével: Kádár Dániel klopódiái, Darabos Sándor békésszentandrásai, Bugyi Mihály hegyközüljaki, Magyary Gábor biharvajdai, Debreczeny László érábrányi, Bakos Kálmán révaranyosi, Nyíry István csepei, Széll Kálmán nagyszalontai és Bán József nagyzeréndi lelkészek. C) *Rendes lelkésszé választottak* a következő segédlelkészek: Molnár Béla Balmazújvárosra, Szeles Sándor Beregdarócra, Szabó Bertalan Haláborra, Sebestyén Béla Kevevárára, ifj. Rác Károly Klopódiára, Bodnár Gábor Nagyszántóra, Tarnóczy Lajos Biharra, Varga Csongor

Alulirottak a legmélyebb tisztelettel bátorodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántortanító urakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megválva, ismét Egerbe, önálló működésre térünk vissza. Ajánlkozunk a legjobb légnyomatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemü orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Tejes tisztelettel

Cseh István és Fia

orgona- és harmonium-készítők

Egerben,

Kovács János-utca
19. szám, saját ház.

Monostorpályiba, Kovács Gábor Biharvajdára, Fias Kálmán Diószegre, Radó József Nagylétára, Székelyhidy Béla Álmosdra, Keresztesi László Petneházára, Ludmány Lajos Révaranyosra, Bucsai László Bucsatelepre, ifj. Andrassy Kálmán Téglásra, Peleskey Sándor Viskre, Tusa Menyhért Szöllősgyulára, Kató István Szatmárudvariba, Gócz Lajos Nyírparasznyára, Hodor István Köröstárkányra, Kosdi János Körösszegapátiba, Szondy Lajos Szamoskérre, Csiszár Árpád Szamostatárfalvára, Varga Gusztáv Szamosangyalosra. Kiadta az esperesi kimutatások alapján Debrecen, 1914 január 8. *Hajdu Zsigmond* püsp. titkár.

— **Az év története.** A püspöki hivatal főtítkára nt. Hajdu Zsigmond összeállította az egyházkerületben az 1913. évben megtörtént szomorú és örvendetes változásokat. Amint a hivatalos kimutatásból látható, az atyák közül 15-en mentek el az ősmagyarok vissza nem térés országába, a mi jámbor keresztyén hitünk szerint az örökkévaló dicsőségbe. Fekesházy Gyula, Hideg József, Jakab Ernő, Kiss Bertalan, Kun László, Nagy Bertalan, Nemes István, Patóh Károly, Sárközi Ignác, Simon József, Szabó Sándor, K. Tóth Sámuel, Veress István, Vigvári Mihály, Vitéz János. Elmentek pedig nemcsak tisztességes korban, az étellel megelégedve, hanem az ősz Kun Lászlót, ezt a daliás aggot, Vitéz János bátyánkat, ezt a nemes pátriárkás alakot és az öreg Patóh Károlyt kivéve elég fiatalon és az élet terhe alatt a féltőn roskadozva. Három közülük jóformán már itt a földön élő halott volt s megváltás volt számukra a halál. Egyik önkézzel vetett véget életének. Nem birta elviselni a nehéz ítéletet, a méltatlan rágalmakat, amelyekről hitványan azt hitte, hogy testvér részről erednek... Némelyik személyes ismerősöm is volt s még most, idő múlva is megdöbben a szívem, midőn rájuk s a veszteségre gondolok, amit gyors elmúlásuk a családnak, a barátoknak s az egyháznak okozott. Mily döbbenetes volt Hideg Józsefnek, ennek a nagyszabású lelkészi férfiúnak a kidölte! De a többieké is. Ismerőseik, barátaiak tehetnének róla bizonyosságot. Mily úr támadt kidölte miatt! De mit panaszunk? A halállal megszűnik minden okoskodás. A fájdalom szavának, a búsongásnak azonban itt van a helye és késő méltánylásnak is. Ezzel tartozunk mindegyiknek közülünk, hiszen hívek voltak a kevesen s nehéz, keserves pályát futottak be. Senki sem keservesebbet, mint Sárközi Ignác volt pusztadaróci és parasznyi lelkész. Valamikor a theologiai akadémia virága volt. Tanult ember, ki nyelveket is tudott s kinek nagy tudását, nagy tehetségét mi szegénységünk és mozdulatlanságunk húzta a porba s fojtotta a borba. Nehéz küzdelem volt élete, legyen neki könnyű a föld, valamint a többieknek is. Jó barátok, megyei lelkész egyesület, egyesületi körök írják meg életük bús történetét, beszéljék meg dolgaikat s ne hagyják elveszni, ami bennünk nagy és értékes volt. Értékes erőket veszítettünk a nyugalomba lépett lelkészekben is. Kádár Dániel, Darabos Sándor, Bugyi Mihály, Magyary Gábor, Debreczeni László, Bakos Kálmán, Nyíri István, Bán József, Széll Kálmán. Óh daliás idők, hol vagytok, hogy róluk méltóan emlékezzem, hogy azt híven leírni tudjam, kik s mik voltak nekünk s mily dolgokban forgolódtak? Tisztelettel tekintünk fel rájuk és szeretettel kívánunk nekik a nagy költővel boldog vidám öregséget. De szeretnénk

még mást is. Az volna az óhajításunk, hogy ezek a tapasztalatokban gazdag férfiak lehetőleg városi egyházainkba s főleg Debrecenbe költözzenek be. Itt mód és alkalom volna arra, hogy tehetségeiket, ha szerényebb körben is, a köz javára értékesítsék. Velök egy új osztálya vonul be a magyar társadalomnak. Nyugalomba lépett papjaink nekünk eddig nem voltak. A lelkészeknek mind halálig kellett küzdeniök. Jelentsék a rossz időkben is a magyar társadalmi viszonyoknak s abban a mieinknek is lassú javulását. Élvezzék a megérdemelt nyugalmat sokáig. A kettős változásoknak megfelelő volt az új helyet és katedrát nyert ifjú Timótheusoknak a száma is. A kimutatás szerint megválasztottak Molnár Béla Balmazújvárosra, Szeles Sándor Beregdarócra, Szabó Bertalan Haláborra, Sebestyén Béla Kevevárára, ifj. Rác Károly Klopódiára, Bodnár Gábor Nagyszántóra, Tarnóczy Lajos Biharra, Varga Csongor Monostorpályiba, Kovács Gábor Vajdára, Fias Kálmán Diószegre, Radó József Nagylétára, Székelyhidy Béla Álmosdra, Keresztesi László Petneházára, Ludmány Lajos Révaranyosra, Bucsai László Bucsatelepre, ifj. Andrassy Kálmán Téglásra, Peleskey Sándor Viskre, Tusa Menyhért Szöllősgyulára, Kató István Szatmárudvariba, Gócz Lajos Nyírparasznyára, Hodor István Köröstárkányra, Kendi János Körösszegapátiba, Szondy Lajos Kéerre, Csiszár Árpád Szamostatárfalvára, Varga Gusztáv Angyalosra. Tiéd az élet öh boldog ifjúság, tiétek a jövő ifjú lelkészek, akik Isten kedvező tetszéséből és a nép jóindulatából eklézsiát nyertetek. Előbb katedrát, azután Katicát. Mind a kettőhöz kívánunk sok szerencsét, hosszú, boldog életet.

— **Kamatemelés a kollégiumi és egyházkerületi pénztárnál.** Szükségesnek látta a főtiszteletű és méltóságos egyházkerület 1914. évtől kezdődőleg az elől nevezett pénztárakból kiadott kölcsönök kamatját olyanképen határozni meg, hogy a kamat mindenkor két száza'ekkel legyen magasabb az Osztrák-magyar-bank (jegybank) kamatlábánál. De azért a minimális kamat 6%, a maximális 8% lehet. A kamatláb emelés csak azokra a kölcsönökre vonatkozik, amelyek 6%-os kamatfizetés kötelezettsége mellett jelzálogi biztosíték mellett voltak kiadva. Más kölcsönökre nem. A kollégiumi gazdasági tanács az egyes adósokhoz külön elküldött értesítésben közölte ezt a határozatot az érdekeltekkel s egyidejűleg a kikötött félévi felmondási jogosultság alapján felhívta őket, hogy vagy fizessék be a tőkét, ha nem fogadják el a kamatemelés kötelezettségét, vagy pedig, ha a kölcsönt továbbra is megtartják, írják alá s küldjék be a felhíváshoz csatolt nyilatkozatot, melyben az új rendszerű kamat fizetésére kötelezik magukat, hordozván az eljárással kapcsolatos csekély költséget. Azonban a felhívást sokan igen félreértették, noha az világosan kifejezte azt, hogy a felémelt kamat attól az időtől kezdve fizetendő, amikor az 1914. évi első kamatfizetés határideje elérkezik: tehát aki 1913-ban befizette pl. az 1914. ápr. 24-ig, vagy akár a június 30-ig járó kamatot: az visszamenőleg *nem köteles* a befizetett kamatösszeget a felémelt kamatlábra kipótolni. Kérjük a nt. lelkész urakat, hogy a tanácsért hozzájuk fordulókát ilyen irányban tájékoztassák. Mi ugyan a mi egyszerű gondokozásmódunk s belátásunk szerint nem így

határoztunk volna. Mert az egyházkerületi határozathoz, kivált a vidéki adósnak, nagyon nehéz lesz alkalmazkodni. Az adósok túlnyomó része nem képes figyelemmel kísérni a jegybank kamat hullámzását. De meg úgy látjuk, hogy az idő hamarosan igazat fog adni nekünk abban a feltevésben, hogy a jegybank kamatlába rövid idő alatt le fog szállani 4%-ra. Ezért bizony aligha volt célszerű a mi szolid kölcsönvevő és kereső közönségünket megzavarni, nem is számítva azt, hogy az ügyésznek és a pénztári hivatalnak kiszámíthatatlan mértékben zúdult a fejére az ügyletnek a lebonyolítása. Ennek a kamatemelésnek a gondolata legalább is megkésett. Célszerűbben járt el a debreceni egyház, hol a kamatot az eddigi 6% helyett egyszerűen 7%-ra emelték s minden nehézség nélkül rendezték a kamatemelés ügyét már a múlt évben. Ennyit — különben teljes tisztelettel a határozat iránt — el lehetett mondanunk.

— **Lelkészcseréltetés.** A békésszentandrás református gyülekezet f. hó 4-én Marjai Géza hódmezővásárhelyi s. lelkész, okl. vallásnővér, főiskolánk volt kiváló növendékét nagy többséggel lelképásztorául választotta el. Amidőn szeretettel üdvözljük a békésszentandrás gyülekezet immáron megválasztott kiváló lelképásztorát, kívánjuk, hogy Isten áldása kísérje őt nemes törekvésű munkájában gyülekezetét s magyar református egyházunk javára s boldogítására.

— **Tőkekamat-segély.** A lapunk múlt számában közölt tőkekamat-segély folyósítása céljából az egyetemes konvent elnöksége szétküldte a segélyt nyert egyházközsegek lelkési hivatalaihoz a felhívást, hogy gondoskodjanak a tőkekölcsön felvételéről s annak megtörténtéről tegyenek jelentést. Hogy félreértés ne merüljön fel, szükségesnek látjuk itt megemlíteni azt, hogy a tőke felvételére, illetőleg finanszírozására ez idő szerint más eshetőség teljességgel nincs, mint az, amit a 364—1909. sz. a. konventi határozat megjelöl. Nincs hát egyéb hátra, mint a vett kötelezvénylapot aláírni s további aláírásra a fokozatos egyházi hatóságokhoz pontosan kiállítva felterjeszteni s a folyósítást kérelmezni a végrehajtó bizottságtól. A felhívásban részletesen meg van jelölve, micsoda mellékletek csatolandók a kötelezvényhez. Ezeknek a mellékleteknek formás, gondos és izléses kiállítására legyen gondja a lelkési hivatalnak. A fogyatékos felszerelésű kötelezvény visszakerül a kiállítóhoz s ezzel csak időt veszít minden egyházközség a segély felvétele körül. Még a felvétel évében kezdve 32 éven át 1%-os tőketörlesztést lesz köteles minden segélyezett egyház fizetni az egyházkerületi pénztárnál, nem várván arra semminemű figyelmeztetést. A kamatterhet a közalap pénztára hordozza. A kötelezvény felterjesztése s rendben találása után kerül folyósítás alá a tőke, melyet az egyházkerületi pénztári hivatal fog eljuttatni annak idejében a segélyezett egyházközsegekhez. A nyert tőkesegély teljes összegének felhasználásáról 1915. évi február végéig ok-

mánnyal ellátott számadás lesz felterjesztendő. Erre a kötelezettségre azért hívjuk fel már ezen a helyen a figyelmet, hogy a kifizetések teljesítésekor esetrelétre gondoskodjanak elfogadható okmány beszerzéséről.

— **Kivonat.** A nagykanizsai evang. egyház 1913. évi nov. hó 30-án tartott közgyűlése jegyzőkönyvéből. 2. pont. Az elnökség jelenti és előterjeszti, hogy a harangok megérkezvén, a vasállványra a torony előtt felállítottak s mindhárom sértetlen megfelelő állapotban van. Jelenti továbbá az elnökség, hogy a presbyterium, valamint a város lakosságának jelenlétében meghuzatván, hangjukra nézve kipróbáltattak s azok kiválóan kellemes hangúaknak találattak, amit a gyülekezet készségesen közöl a szállító *Juristics Márton* céggel. Kmf. A kivonat hitelül *Hütter Lajos*, evang. lelkész.

Pályázat

a nagybányai református segédlelkési állásra.

Kötelesség. Lelkési teendőkből segédkezés. Állami gimnázium I—VIII. osztályában vallásitanítás (45—50 növendék), heti 8 órán. Konfirmációi oktatás husvétől áldozócsütörtökig. Egyházi jegyzői teendők.

Fizetés. Bútorozott szoba a paróchiális épületben, fűtéssel. Egyháztól 1200 K, havi előleges; államtól 400 K, félévi utólagos részletekben; mintegy 100 K stóla.

Az állás 1914 febr. 1-én elfoglalandó. Felmondási idő egy hónap.

Pályázat I., vagy II. lelkészképesítési bizonyítvánnyal, az egyház presbyteriumához címezve, alantírotthoz küldendő. Határidő január 20.

Nagybánya, 1914 január 4.

Soltész Elemér,
lelkész.

97—914. sz.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református tanítóképző-intézet eddig 4 osztályú, egy tanerős gyakorló iskolája 6 osztályú, két tanerős iskolává fejlesztetvén: pályázat hirdetetik a második gyakorló iskolai tanító állásra.

Kötelessége a gyakorló iskola időnként meghatározandó osztályainak egyházkerületünk tanterve alapján szabályszerű vezetése és a tanítóképző-intézeti tanulók, valamint a theol. akadémiai hallgatók gyakorlati kiképzésében segédkezés heti 30 óráig.

Javadalmazása, valamint nyugdíj-jogosultsága és kötelezettsége megállapításánál az állami gyakorló iskolák tanítóinak fizetése és nyugdíj-jogosultsága szolgál irányadóul. Ez idő szerint a megválasztandó javadalmazása 200 kor. alapfizetés, 600 kor. lakáspénz és 5 évenként 200 kor. korpótlék. Korpótlékába a másutt rendes tanítói minőségben eltöltött évek beszámíttatnak.

Erre a vallásra olyan 40 évnél nem idősebb református vallású egyének pályázhatnak, kiknek jeles, vagy kitűnő osztályzatú iskolai bizonyítványuk

és ugyanolyan elemi, vagy polgári iskolai képesítő, vagy tanítóképző-intézeti tanári oklevelük s legalább 5 évi, de legfeljebb 15 évig terjedő nyilvános iskolában teljesített gyakorlatuk van.

A megválasztott tanítói hivatalát 1914 szept. 1. napján köteles elfoglalni.

A keresztlevél, orvosi, hadkötelezettségi, családi állapotot és végzett tanulmányokat igazoló, valamint esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények 1914. évi március hó 31. napjáig a tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalához adandók be.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat férfi négyes karra.

A debreceni református főiskola Kövesdy János kegyes alapító végrendelete értelmében ebben az évben új férfi négyes karra hirdet pályázatot a következő feltételek mellett:

Bárhogyan részben, vagy egészben előadott, vagy bárhogy többszörösített művek ki vannak zárva.

1. A szöveg lehet hazafias, vagy lírikus tartalmú, magyar versmérték; az alapítók emlékünnepevény előadható legyen.

2. A pályamű vezérkönyv alakban férfi négyes karra irándó, egy eredeti példányban és két másolatban adandó be. A szövegek külön kiírása szükséges. Legyen dallamos, átcomponált (nem versszakos) szabályos összhangzatú. (Összhangosítást, esetleg zongora kísérettel szerző maga köteles összeállítani.) Nagyon nehéz ne legyen. Tenornál a-n felül, basszusnál f-nél alább ne terjedjen.

3. Zongora, vagy bármely zenekari kísérettel ellátott művek is pályázhatnak, de kívánatos, hogy a férfikar kíséret nélkül is előadható legyen. Magánénekrészek kerülendők.

4. A pályamű idegen kézzel írva, a szerző nevérejtő jeligés levéllel ellátva, 1914. év május 31-ig (postabélyeg kelte) alólirott lakására küldendő; a jeligés levélben a szerző lakása és állása jelzendő; a jelige a pályaműre is ráirándó.

5. A szerzőnek a pályaműbírási csak egy tagjával megismertetése is a pályázók közül kizárást vonja maga után.

6. A pályadíj csak abszolút becsú s a református egyház tanainak megfelelő szövegre írott darabnak adatik ki; a díjazott mű minden tekintetben a főisk. énekkar tulajdona marad.

7. Pályadíjak: a) (ez évben) 300 kor. (háromszáz korona); b) 100 kor. (egyszáz korona); c) 50 kor. (ötven korona); amelyet a főisk. pénztár a jutalmazottaknak el fog küldeni.

8. Azon műveket, melyek pályadíjat nem nyertek, 1914. év július 1-sőtől kezdve, a feladóvevény beküldése után alólirott azonnal visszaküldi, még azon esetben is, ha a pályázat eredménye a jelzett időre a hírlapokban meg nem jelennek.

9. Utánnomást nem díjazunk.
Debreczen, 1914 január 1.

Mácsai Sándor,
a főiskolai énekkar vezető tanára.
Szent Anna-u. 29.

Egyszerű és különleges gyártmányú zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák szakszerűen lesznek javítva, jutányos árban Apródinál, Debrecen, Szent-Anna-utca 2. szám.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Legolcsóbb karácsonyi ajándékok kaphatók

Hegedüs és Sándor

református irányú könyvkiadóhivatalában

Debreczen, Piac-utca 34. szám

Legcélsebb rendezésnél a körülbelüli árt és kötés minőségét jelezni. Meg nem felelőt készséggel kicserélünk. — Ifjúsági iratokról készséggel szolgálunk külön jegyzékkel.

Zsoltárok:

Legkisebb zsebkiadás, 12 cm. magas, 8 cm. széles.
Börkötésben, diszes aranyozott táblával 1 K 70 f
Vászonkötésben, aranyozott kehellyel 3 K — f
Egész börkötésben 6—40 kor.-ig, esontkötésben 5—24 kor.-ig.

16° alakban, 14 cm. magas, 11 cm. széles.
Vászonkötésben 1 kor. 20 fillértől 3 koronáig.
Börkötésben 2 kor. 40 fillértől 35 koronáig.
Fehér esontkötésben 4 koronától 18 koronáig.
Fekete esontkötésben 4 kor. 50 fillértől 11 koronáig.
Gyöngyház, teknősbéka-kötésben 8—14 koronáig.
Bársonykötésben 6 koronától 24 koronáig.

8° alaku zsoltárok 18 cm. magas, 11 cm. széles.
Vászonkötésben 1 korona 60 fillértől 4 koronáig. — Börkötésben 3—6 kor. — Fehér esontkötésben 6—8 kor. —
4° alaku nagy templomi énekesek, 24 cm. magas, 18 cm. széles.
Félvászonkötésben 8 K. — Vászonkötésben 9 K. — Félbörkötésben 10 K. — Egész börkötésben, aranymetszéssel 12 K.

Imakönyvek (legszebb ajándék):

16° Zsoltár és Révész, Isten című imakönyve egy diszes selyemmel bélelt kapesos dobozban, legfinomabb parnázott, sima borjubörkötésben 30 kor. — Barkóczy Dömök Antónia kis alaku női imakönyve kapható 1 koronától kezdve a legfinomabb kötésig. — Révész Balint: Isten az én szívemnek köziklaja című imakönyv 1 koronától kezdve a legfinomabb kötésig. — Révész Balint imakönyve 8° alakban 3—20 kor.-ig. — Rozgonyi János gyermekimakönyve kis alakban 80 fillértől 6 koronáig. — Szikszay: Keresztényi tanítások és imádságok 3—, 3-60, 5— és 10— korona.

Toronyórákat

gyárt minden nagyságban,
elsőrendű modern kivitel-
ben, sok évi jótállással a

Villamosóra- és toronyóragyár

Budapest, Szív-utca 32.

Budapest székesfőváros szerződéses torony-
órássai. Több aranyéremmel kitüntetett. Költ-
ségvetés díjtalan. Előnyös fizetési feltételek.

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos
árban kapható **Kovács Mihály** butorrak-
tára **Budapest, VII. Thököly-u. 22.** a Köz-
ponti pályaudvar közelében. E lapra hivat-
kozók 10% árengedményben részesülnek

SCHULLER
izlésesen
fest, mázoló
és tapétáz.

DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCA 25. SZ.
TELEFON 806. TELEFON

Szab. Grazer-féle

egészségügyi papír.

El az ujság-papírral! Kulturszükséglet!

Ezen papír egyenként hajtogatva és egymásba
kapcsolva jön forgalomba. Használata megóvja az
emberiséget fekélyek és ragályozástól, mely a tisz-
tátalan papír igába hajtásával állandó veszéllyel
jár az egészségre. Eddig példátlan olcsó árban
árusítom ezen cikkeket, miért is a legkisebb kere-
setű kézimunkás fülkéjéből sem szabad hiányozni.

ÁRA:

Egy csomag 500 drb barnapapír (Grazer-féle) 30 fill.
Egy csomag 500 drb fehérpapír (Grazer-féle) 36 fill.
Egy drb hozzávaló tömör, elegáns tölgyfa-
szekrényke, elzáró tolóajtóval 2 K 40 f

Mihály Sámuel

papirkereskedés, irodaberendezési szaküzlet, vil-
lanyerőre berendezett könyvnyomdai iparüzem
DEBRECEN, Piac-utca 30. sz. (Korzó.)

Alapított 1891.

Alapított 1991

Férfi ingek, lábravalók,
Harisnyák, zsebkendők,
Selyem moaréék papi palástra,
Női divatszövetek,
Delainek,
Mosó velezek, flanelek,
Kész női ingek, ágyhuzatok,
Paplanok, matracok,
Szőnyegek és függönyök,
Ágyterítők

olcsó, szabott árakon
kaphatók

Szabó Lajos fiai cégnél

~ DEBRECEN, RÓZSA-UTCA. ~

